

5491

AMBASSADE VAN HET KONINKRIJK DER NEDERLANDEN

ROYAL NETHERLANDS
EMBASSY

MIN. VAN BUITENLANDSE ZAKEN	
DIR. <i>DOORLOP</i>	<i>191/10</i>
<i>131880-624488</i>	
Ditno. <i>F12629/6</i>	<i>13-9-61</i>
ROCHER	<i>9.12.12 mrs</i>

GEHEIM

Min. zku
Philippe
Colon BOA/PP
Capie mme DVB
germele
23/9

No. 2747/GS74/903

Canberra, 6 september 1961.

Bezoek Mr. Insinger aan
Nederlands- en Australisch-Nieuw-Guinea.

Hiernevens heb ik de eer Uwer Excellentie aan te bieden een verslag van de Ambassaderaad van deze Ambassade, omtrent zijn dienstreis naar Australisch- en Nederlands-Nieuw-Guinea van 18 augustus tot 4 september j.l. Mr. Insinger maakte deze reis tezamen met de Nieuw-Guinea-Attaché, de Heer Smith, met de Australische journalist Peter Hastings en de Heer Ingram van het Australische Department of External Affairs.

Het verslag geeft een aantal indrukken weer, welke uiteraard, zoals de schrijver zelf stelt, oppervlakkig zijn, aangezien zij slechts gebaseerd zijn op een bezoek van één week aan Australisch-Nieuw-Guinea, en één week aan Nederlands-Nieuw-Guinea. Nochtans bevat het een aantal opmerkingen, waarvan kennisneming, naar het mij voorkomt, voor Uwe Excellentie de moeite waard is. Deze opmerkingen worden onderschreven door de Nieuw-Guinea-Attaché, de Heer Smith.

Sommige van de indrukken van Mr. Insinger bevestigen bovendien die, welke ikzelf opdeed tijdens mijn, iets uitgebreider, bezoek aan Nederlands- en Australisch-Nieuw-Guinea in april j.l. Ik heb daarover destijds geen rapport uitgebracht, omdat Nederlands-Nieuw-Guinea in de laatste jaren reeds zeer veelvuldig is bezocht door Nederlandse autoriteiten, die veel deskundiger waren dan ik, en wier taak het (in tegenstelling tot de mijne) was zich een oordeel te vormen omtrent de gang van zaken in Nederlands-Nieuw-Guinea, en daarvan in Nederland verslag uit te brengen. Bovendien verrichtte ik het grootste deel van mijn reis tezamen met een Nederlandse parlementaire delegatie, welke zulks o.m. ten doel had.

-Dit-

Zijner Excellentie
de Heer Minister van
Buitenlandse Zaken
te
's-GRAVENHAGE.-

AFGESCHREVEN

ervolg GEHEIM

Dit neemt niet weg, dat men juist als onbevooroordeeld buitenstaander vaak een duidelijker beeld krijgt van wat ook de buitenlandse bezoekers moet treffen, hetgeen voor Nederland uiteraard van belang is. Ik zou dan ook uit het bijgaande rapport speciaal willen releveren wat Mr. Insinger daarin stelt omtrent de weinig gelukkige wijze, waarop de hem vergezellende Australische journalist en de ambtenaar van het Australische Departement van Buitenlandse Zaken werden voorgelicht door plaatselijke autoriteiten en particulieren. Ikzelf had in april j.l. eenzelfde ervaring met de Heer McNicol, een hoge functionaris van het genoemde Departement, die dit Departement vertegenwoordigde bij de opening van de Nieuw-Guinea-Raad. Zijn ervaring was in zoverre verschillend, dat deze zich aanvankelijk beklaagde dat het hem de grootste moeite kostte een wat diepergaand gesprek te krijgen met Nederlandse autoriteiten, hetgeen op dat tijdstip begrijpelijk was in verband met de grote drukte en het grote aantal buitenlandse gasten. De met hem opgedane ervaring liep echter in zoverre parallel met die, opgedaan met de Heren Hastings en Ingram, dat ook de Heer McNicol op bepaalde punten een geheel ander beeld kreeg dan de Nederlandse Regering naar buiten toe tracht te geven. Op hetzelfde tijdstip nl. dat Nederland opnieuw juist in verschillende hoofdsteden, waaronder Canberra zijn grote ongerustheid had uitgesproken voor het gevaar van een Indonesische militaire aanval, kreeg de hogergenoemde vertegenwoordiger van de Australische Regering te Hollandia van verschillende kanten de verzekering, dat men zich generlei zorgen maakte over het gevaar van een dergelijke aanval, iets wat hij natuurlijk niet zal hebben nagelaten te rapporteren bij zijn Regering te Canberra. Een later gesprek, hetwelk ik voor hem organiseerde met Staatssecretaris Bot, heeft deze indruk naar ik hoop wel gedeeltelijk, maar uiteraard niet geheel kunnen wegnemen. Evenzo staat het vermoedelijk met de correcties, welke de Heren Insinger en Smith zich veel moeite hebben gegeven aan te brengen op de indrukken van de laatste twee bezoekers.

*Van de
zijn voorwerpen en
werkens moet worden
verwacht, dat zij over
de dreiging van het
rijke gem. anders op
geen, dan die, welke
in Haag aan de
munt van de
drukkerij. men
behoort zich echter
niet te veronnderen
als de West regering op
grond van zijn infor-
mationen te in Canberra
dit punt onder de aandacht
te brengen, omdat de door ons
in het aangehaalde geval
waren zij juist te optimistisch*

Ik begrijp, dat het uitermate moeilijk is in deze situatie een verandering te brengen. Het ambtelijk apparaat in Nederlands-Nieuw-Guinea is tengevolge van onderbetaling en andere omstandigheden zwaar onderbezet, overwerkt, en moet zich veelal behelpen met krachten, welke vaak niet voor hun functie berekend zijn, en het is bijzonder moeilijk van deze mensen te verwachten, dat zij naast de vele problemen in hun dagelijkse werk, bovendien nog de talrijke buitenlandse gasten ontvangen en deze een optimistisch beeld geven van de gang van zaken. Nochtans bestaat, zoals uit bovenstaande drie gevallen blijkt, thans de situatie, dat buitenlandse bezoekers die zich ter plaatse komen oriënteren, vaak een scheef en geheel ander beeld krijgen dan door de Nederlandse Regering zou worden gewent. Ik acht mij dan ook verplicht

dit punt onder de aandacht te brengen, omdat de door ons

-bevorderde-

Nr. 2747/GS74/903
vervolg GEHEIM

bevorderde bezoeken van buitenlanders anders een averechts effect dreigen te sorteren. Het zou natuurlijk even ongewenst als onjuist zijn, om aan Nederlandse ambtenaren tegenover buitenlanders een soort spreekverbod op te leggen, doch wellicht zou het wel mogelijk zijn hen er op te wijzen, dat zij niet hun grieven tegenover buitenstaanders luchten of zich op andere wijze overgeven aan eenzijdige defaitistische voorlichting.

Om begrijpelijke redenen moge ik verzoeken het rapport van Mr. Insinger wel met de nodige discretie te willen behandelen.

DE AMBASSADEUR:

(J.G. de Beus)

VERSLAG UITGEBRACHT AAN HARER MAJESTEITS
AMBASSADEUR DOOR AMBASSADERAAD, NAAR AAN-
LEIDING VAN DIENS REIS NAAR AUSTRALISCH
EN NEDERLANDS NIEUW-GUINEA VAN 18 AUGUSTUS
TOT 4 SEPTEMBER 1961.

- - - - -

Inleiding.

Aangezien in de laatste jaren talrijke hooggeplaatste Nederlandse autoriteiten Nederlands en ook Australisch Nieuw-Guinea bezochten, terwijl bovendien U zelve eveneens in de gelegenheid was een bezoek aan deze gebiedsdelen te brengen, moge ik mij onthouden van een uitvoerig verslag over mijn reisindrukken, omdat dan immers een en ander zou neerkomen op een herhaling van hetgeen door anderen, vaak met een rijper en beter oordeel, werd gesteld. Ik zou derhalve willen volstaan met op een aantal facetten te wijzen, die mij in bijzonder sterke mate zijn opgevallen en die wellicht enige aandacht moge verdienen, omdat somwijlen deze minder bevorderlijk kunnen zijn voor het goede verloop van zaken.

- - - - -

AUSTRALISCH NIEUW-GUINEA.

Conform het door zoveel anderen gestelde, viel het ook mij op, dat de economische toestand en de ontwikkeling der economie beter zijn dan in het Nederlandse gebiedsdeel. De redenen hiervan zijn bekend. Mij viel echter ook op, dat het bestuursapparaat, voorzover ik dit heb kunnen gadeslaan, blijkbaar goed werkt. Ik bezocht een aantal posten in de Australische hooglanden, gedeeltelijk op een rondvlucht, die van Australische officiële zijde was georganiseerd, gedeeltelijk tijdens een rondvlucht, die ik met een Australische oud-oorlogsvlieger maakte. Deze Australiër had zojuist een nieuw vliegtuig aangekocht en bood mij daarmee een uitstapje aan. Op beide tochten was de indruk dezelfde, nl. dat het Australische ambtelijk apparaat goed werkt, dat de Australiërs toegewijd zijn, dat hun stemming opgewekt is en dat zij opgewassen zijn tegen hun taak.

*De Heer Steensma
de bestuurscommissaris
de voorzitter*

De Australische delegatie ter conferentie, over het verloop waarvan de Heer Smith een uitvoerig rapport zal schrijven, was sterk. De leden waren allen terzake kundig en zij sloegen een goed figuur.

De Nederlandse delegatie was helaas minder sterk. Men had van Nederlandse zijde moeite met improviseren wanneer dat noodzakelijk was, terwijl de beperkte kennis van de Engelse taal de meeste der delegatieleden vaak voor grote problemen stelde, zodat deze leden vaak niet in staat waren uitvoerig in te gaan op gestelde vragen. Een uitzondering hierop vormde de Heer Steensma, een betrekkelijk jong ambtenaar van de Gouvernements-Secretarie, wiens Engels en wiens ervaring op het gebied van onderhandelingen op internationaal niveau (hij maakte een of meerdere S.P.C.-conferenties mede) hem een belangrijke voorsprong gaf op zijn Nederlandse collega's.

De Heer Smith en ikzelve hebben tijdens de conferentie, gezien onze positie van waarnemers, nimmer het woord gevoerd. Onze activiteiten vonden plaats na en vóór de onderhandelingen.

De Australiërs hadden de psychologische fout gemaakt de Papoea's aan kleinere en lagere tafeltjes te plaatsen, achter de conferentietafel, terwijl de observers wel aan de hoofdtafel zaten. Ik heb, teneinde onze Papoea's geen gevoel van onbehaaglijkheid te geven, met opzet bij hen aan hun tafeltjes plaatsgenomen, hetgeen mij bovendien de gelegenheid gaf voortdurend het Engels in het Nederlands te vertalen, zodat zij het verloop der conferentie goed konden volgen. De twee Nederlandse Papoea's sloegen een goed figuur. Zij gedroegen zich bescheiden, doch niet geïntimideerd. Zij leken sterker dan hun Australische collega's, waarvan de een zwak was, doch de ander wel kon worden beschouwd als een persoonlijkheid, met eigen mening en inzicht.

NEDERLANDS NIEUW-GUINEA.

In Hollandia, waar wij het eerst arriveerden, viel op, dat de stemming daar uitgesproken slecht was. Er heerste een geest van ontevredenheid en defaitisme, voornamelijk in de hoogste rangen. Het feit dat 18% van de ambtelijke functies vakant was,

doordat zoveel ambtenaren ontslag namen, maakte deze neerslachtingheid begrijpelijk, doch ik heb betreurd, dat men van Nederlandse hoge ambtelijke zijde niet heeft geaarzeld om deze en andere sombere klanken uitvoerig te laten opklinken tegenover de vertegenwoordiger van het Australische Ministerie van Buitenlandse Zaken, de Heer Ingram en de Nederland zo welgezinde Australische journalist, Peter Hastings, die naar aanleiding van deze gesprekken met de dag somberder werd gestemd. Ik heb alle aanleiding om te vrezen, dat zijn artikelenreeks minder gunstig zal zijn, dan hijzelve oorspronkelijk had gedacht. Deze gang van zaken werd nog meer betreurd, omdat de Heer Smith en ikzelve voortdurend tegenover de Nederlandse ambtenaren hadden gesteld, dat het in het belang van de zaak was, indien de omstandigheden op zo positief mogelijke wijze zouden worden belicht. Op lager en ook op technisch niveau was dit beeld beter. Deskundigen van de technische diensten, die ons een jonge kwekerij lieten zien, en ons inzage verleenden van lokale bestuursproblemen, spraken met geestdrift over hun werk.

Doordat de weersomstandigheden een vlucht naar de Baliem hoogvlakte onmogelijk maakten en bovendien het luchtverkeer door Nieuw-Guinea verstoorden, werd ons oponthoud in Hollandia wat te lang, zodat de twee Australische heren helaas langer dan voorzien was, bleven vertoeven in deze o.i. psychologisch ongezonde atmosfeer. Het spectaculaire ziekenhuis, de nieuwe woonwijken en ambtelijke gebouwen, konden daar weinig verbetering aan brengen, temeer omdat deze heren voor het eerst in Hollandia waren en derhalve niet in staat waren een vergelijking te trekken met de toestand van enkele jaren geleden.

De stemming in Biak, Manokwari en Seroei was veel beter. Hier waren de leden van het Nederlands bestuursapparaat onmiddellijk bereid om zich te houden aan ons verzoek de Heer Ingram (de Heer Hastings zou pas later een bezoek aan deze plaatsen brengen) zo positief mogelijk voor te lichten en zij beloofden dit ook met de Heer Hastings te zullen doen. Zodoende werd het mogelijk dat door ons op, naar ik moge hopen onopvallende wijze, "leading questions" werden gesteld, waardoor de mogelijkheid gegeven werd om het goede naar voren te brengen en het wat minder prettige ietwat te camoufleren.

In Biak werd echter veel van het nuttig effect onzer pogingen ongedaan gemaakt door de uitlatingen van een hoofd-officier der Koninklijke Luchtmacht, met wien de Heer Ingram een gesprek alleen voerde en die zich op weliswaar geestige, doch cynische en negatieve wijze uitliet over de Nederlandse defensiemogelijkheden. De Heer Smith en ik hebben later ook een onderhoud met deze hoofd-officier gehad, waarin hij op dezelfde "grappige" wijze de zaak belichtte, zodat ik aanleiding vond hem hierover een kritische opmerking te maken, waarna de trant van zijn betoog veranderde en hij ons de verzekering gaf, dat hij niet op een dergelijke wijze tot buitenstaanders zou spreken. De woorden van de Heer Ingram maakten echter duidelijk, dat ook deze een gelijk betoog had moeten aanhoren, dat men eerder in een cabaret op het Leidscheplein, dan op de militaire vliegbasis te Biak verwacht.

Op de werf "Konijnenburg" te Manokwari kregen wij een even bedroevende ervaring. Dit was overigens het enige bedrijf of instelling waar de stemming onder de Papoea's voelbaar slecht was. Overal elders leek deze stemming goed. De bedrijfsleider, de Heer Tukker, schilderde de ontwikkeling van de werf in de somberste kleuren, dit ondanks het feit, dat ik hem van tevoren had gewezen op het feit dat onze Australische reisgenoot reeds een sombere indruk had gekregen van de economische toestand en dat het Nederlandse belang meebracht, dat zijn indruk zo goed mogelijk zou uitvallen.

In de twee houtbedrijven, die vlakbij de scheepswerf zijn gelegen, derhalve in de houtzagerij Manokwari en het houtverwerkend bedrijf TIMA, was de stemming goed en liep de productie naar wens. De capabele bedrijfsleiders, die wij eveneens van tevoren hadden verzocht een positief belichte voorlichting te geven, wisten met verve en overtuigingskracht een gunstig beeld op te bouwen. Dit gold ook voor de andere instellingen, die wij te Manokwari bezochten.

Ook in Seroei was de voorlichting goed. Daartegenover stond, dat de Engelse echtgenote van een hoofd-officier der Kon. Marine te Biak, die blijkbaar niet als pro-Nederlands kan worden beschouwd de Heer Ingram op negatieve propaganda trakteerde die zelfs zo

ver ging, dat de Heer Ingram zijn verwondering uitsprak over de houding van deze dame.

Eveneens was het jammer - doch daar is minder aan te doen - dat de plaatselijke KLM-vertegenwoordiger aan de lunch, die hij ons aanbood, ongevraagd een pleidooi hield voor de overdracht van de souvereiniteit van Nederlands Nieuw-Guinea aan Indonesië. Het onmiddellijk ingrijpen van Resident Kouwenhoven en van mijzelve heeft hier het slechte effect hopelijk enigermate kunnen wegnemen, omdat een debat kon ontstaan, waardoor het corspronkelijke pleidooi in feite werd verzwakt en zelfs teruggetrokken.

De bovenstaande gebeurtenissen hebben ertoe geleid, dat de Heer Ingram aan de Heer Smith en aan mij heeft verklaard, dat hij pessimistischer uit Nieuw-Guinea vertrok, dan hij er aankwam. Hij zeide bewondering te hebben voor hetgeen wij tot stand brachten en voor de ernst waarmee de moeilijke opgaven werden uitgevoerd, doch de zaak economisch en politiek hopeeloos te achten.

Ik ben ervan overtuigd, dat indien de voorlichting en de uitspraken van hooggeplaatste functionarissen anders zouden zijn geweest, in dat geval het oordeel van de Heer Ingram eveneens anders zou zijn uitgevallen, temeer waar betrokkene, alhoewel intelligent, geen harde vechter is, zodat een positief belichte voorlichting juist op hem zijn doel zou hebben bereikt. Ik vrees, dat hardere en argwanender bezoekers tot nog negatieve conclusies zullen komen. Dit is dan ook bepaald niet verwonderlijk, als de leiding aan de top zich defaitistisch uitlaat tegenover buitenstaanders. Ik zou derhalve als mijn mening willen uitspreken, dat het als riskant moet worden beschouwd, bezoekers uit derde landen toe te laten, indien niet allereerst het vraagstuk van de positief gerichte voorlichting ter hand wordt genomen. Het moet mogelijk zijn een soort van standaardreis in elkaar te zetten, tijdens het verloop waarvan de bezoeker officiële en ook particulieren en minder belangrijke personen ontmoet, die allen, stuk voor stuk, voorbereid zijn op de vragen en die doordrongen zijn van het feit, dat van de wijze van beantwoording van de vragen veel afhangt. Zij moeten bovendien gewezen worden op het feit, dat de bezoekers me-

nen, dat hen propaganda wordt voorgeschoteld, zodat de waarnemende bezoeker geneigd is het negatieve door een vergrootbril en het positieve door een verkleinglas te beschouwen. Bovendien hebben de meeste waarnemers de menselijke eigenschap hun eigen intelligentie te bewijzen door het zoeken en vinden van fouten en gebreken in hetgeen zij waarnemen. Ook hiermee zal rekening moeten worden gehouden. Een doelgerichte voorlichting zal zich bovendien moeten instellen op de aard van de bezoeker en op het land waarvan hij afkomstig is, zodat het accent van de voorlichting kan worden afgestemd op de bezoeker. Uiteraard is het ten enenmale onwenselijk, dat frustratie en ontevredenheid leiden tot het uitstorten van het hart aan de "vriendelijke en begrijpende" vreemdeling.

Tenslotte moge worden vermeld, dat er in dit verband ook een taak voor de echtgenoten der ambtenaren en militairen bestaat. De ervaring leerde, dat een scherpzinnig waarnemer, juist waar het de negatieve aspecten betreft, vaak van een vrouw te weten kan komen, wat haar man soms met takt heeft weten te verzwijgen.

Zoals ik boven reeds stelde is het niet mijn bedoeling in herhalingen te vervallen over het vele, dat ik gezien heb en dat mijzelve hoop voor de toekomst heeft gegeven. De economische mogelijkheden in Nederlands Nieuw-Guinea zijn beter dan ik had verwacht en de termijn, waarop een economische verbetering kan intreden, lijkt mij bovendien ook veel korter dan ik had durven hopen.

De Heren Jouwe en Womsiwor, met wie wij in Hollandia en Biak langdurige gesprekken voerden, verkondigden meningen, die als redelijk kunnen worden beschouwd. Zij waren bepaald niet voor overhaasting geporteerd en zij waren werkelijk dankbaar voor hetgeen Nederland voor hun geboorteland doet.

Ook het stemmingsbeeld onder de inheemse bevolking leek gunstig voorzover ik dat op mijn korte reis heb kunnen constateren. De voorzieningen, die blijkbaar thans voor de ambtenaren worden getroffen, kunnen er bovendien toe leiden, dat veel van de slechte stemming wordt weggenomen. Of echter op korte termijn het ontstellend grote aantal vakatures kan worden opgevuld, meen ik te moeten betwijfelen.

Ik moge in dit verband niet onvermeld laten, dat het onder de Nederlandse ambtenaren gonst van de geruchten, over Nederlandse initiatieven in de Verenigde Naties. Alhoewel niemand het precies weet, bleken deze geruchten veel waars te bevatten. Men had de klok horen luiden, doch wist niet waar de klepel hing. Ook hierdoor werd de gedruktheid bij het Nederlandse ambtenaren apparaat vergroot, terwijl aan de topleiding teleurstelling bestond, dat men hierover, zo er al plannen bestonden, dan niet was ingelicht.

De Heer Hastings, die bij de Heer Smith en mij vruchteloos probeerde iets te weten te komen, zeide dat men hem op het Ministerie van Buitenlandse Zaken te Canberra een vage aanwijzing over een Nederlands initiatief had gegeven, dat op het Department of External Affairs als uiterst gevaarlijk zou zijn bestempeld.

Resumerend zou ik willen stellen dat, los van het internationaal aspect, de politiek in Nederlands Nieuw-Guinea kan slagen, mits aan drie voorwaarden wordt voldaan:

- a. De kwaliteit aan de top en de kwantiteit van het Nederlandse ambtenaren apparaat moeten worden verhoogd.
- b. Verdere uitbreiding van de defensie lijkt noodzakelijk.
- c. Een doelgerichte voorlichting, ten aanzien van bezoekers, onverschillig of zij uit Nederland, Australië dan wel andere landen komen, moet worden voorbereid.

Canberra, 5 september 1961.

*was op
beraad
over
ambtenaren*